

УДК 657.631:6

DOI: <https://doi.org/10.37734/2409-6873-2025-2-18>

РОЛЬ ФОРЕНЗІКУ ТА АУДИТУ В БОРОТБІ З ФІНАНСОВИМ ШАХРАЙСТВОМ

О. Г. РЯБЧУКкандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку та аудиту;**А. М. ВИШНЯК**здобувачка вищої освіти першого (бакалаврського) рівня,
Державний податковий університет

Анотація. Мета статті полягає в дослідженні ролі аудиту та форензіку в запобіганні фінансовому шахрайству, аналіз їх ключових відмінностей і переваг, а також обґрунтування доцільності їх поєднаного застосування для посилення фінансової безпеки підприємств. **Методика дослідження.** Використано методи теоретичного узагальнення, системного підходу для дослідження існуючих практик форензік та аудиту. **Результати.** Обґрунтовано, що ефективне поєднання інструментів форензік та аудиту дозволяє значно підвищити рівень захисту підприємств від фінансових шахрайств. Підкреслено важливість проактивного застосування форензік у виявленні «червоних прапорців» та ризиків, а також посилення контрольних процедур аудиту. **Практична значущість результатів дослідження.** Результати дослідження можуть бути використані підприємствами для розробки та впровадження комплексних програм боротьби з фінансовим шахрайством, що включають в себе елементи форензік та аудиту, що сприятиме підвищенню фінансової безпеки.

Ключові слова: аудит, форензік, підприємство, фінансові махінації, фінансове шахрайство.

Постановка проблеми в загальному вигляді та зв'язок із найважливішими науковими чи практичними завданнями. Необхідність використання незалежного аудиту та форензіку у боротьбі з фінансовим шахрайством зростає через складність сучасних фінансових систем та зловживань, які можуть виникати у різних секторах. Форензік стає важливим інструментом для виявлення та запобігання фінансовим злочинам, адже він дозволяє детально аналізувати фінансові документи та ідентифікувати аномалії. Окрім того, використання роботи професійних аудиторів підвищує довіру до фінансових звітів та забезпечує їхню прозорість для всіх учасників ринку. Зловживання на етапі фінансових операцій можуть мати серйозні наслідки для підприємств, що вимагає посиленої уваги до механізмів виявлення шахрайства. Запровадження інструментів аудиту та форензіку дозволяє не лише виявляти порушення, але й забезпечувати належне правове врегулювання таких випадків. Тому актуальність теми дослідження є очевидною, особливо в умовах воєнного стану та невизначеності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У наукових працях останніх років все більше уваги приділяється ролі аудиту та форензіку в боротьбі з фінансовим шахрайством. Соломіна Г. В. [1] розглядає форензік як інструмент розслідування фінансової звітності підприємств. Положення Закону України [2] визначають правові засади аудиторської діяльності. Davis, Ch. та ін. [3]

акцентують на професійних навичках, необхідних для судових бухгалтерів, зокрема поєднання знань у фінансах і розслідуваннях. Климко Т. Ю. і Мельник О. О. [4] аналізують роль внутрішнього аудиту в запобіганні фродам. Пацкань Ю. В. [5] та Хеленюк М. [7] підкреслюють зростання значущості форензіку в умовах відкритої економіки й порівнюють міжнародний досвід з українською практикою. Практичні аспекти захисту бізнесу від шахрайства розглядає Астерс [6]. Інструменти цифрового форензіку, їх потенціал і перспективи для безпеки бізнесу проаналізовано у роботах Іванова С. В. і Чехунової К. П. [11], а також Нестеренка О. [10]. Актуальні тенденції внутрішньокорпоративного шахрайства подані у публікаціях Дасюка В. [8], Рябчука О. Г. та Твердуна С. О. [12].

Формування цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження ролі аудиту та форензіку в запобіганні фінансовому шахрайству, аналіз їх ключових відмінностей і переваг, а також обґрунтування доцільності їх поєднаного застосування для посилення фінансової безпеки підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Кожна компанія, що здійснює господарську діяльність часто стикається з діями своїх співробітників, що шкодять фінансовому результату компанії від її діяльності, а саме з: шахрайством, комерційними та фінансовими махінаціями або з ризиками їх появи. Для виявлення таких дій

співробітників чи пов'язаних осіб недостатньо методів операційного аудиту, через те, що майже завжди неправомірні дії шахраїв є ретельно спланованими та прихованими від такого виду аудиту. Тож, керівництву організації слід докладати додаткових зусиль, задля мінімізації махінацій та шахрайства шляхом замовлення аудиторських послуг [1].

Аудиторські послуги включають аудит, огляд фінансової звітності, консолідованої фінансової звітності, виконання завдань з іншого надання впевненості та інші професійні послуги, що надаються суб'єктами аудиторської діяльності відповідно до міжнародних стандартів аудиту [2].

Аудит є незалежним фінансовим контролем, який спрямований на підтвердження достовірності фінансової звітності та забезпечення прозорості фінансової інформації. Однією із послуг, які можуть також надавати аудитори є форензик.

Порівняльна характеристика форензику та аудиту подана в табл.1. Аудит, на відміну від форензику, має чітко визначену мету – забезпечити об'єктивну і незалежну оцінку достовірності фінансової звітності, проводиться регулярно або за потреби, згідно з міжнародними стандартами аудиту та законодавством України. Важливо, що аудитори є єдиними суб'єктами аудиторської діяльності, а результати їхньої роботи призначені як для внутрішніх, так і для зовнішніх користувачів інформації.

Для вивчення і аналізу особливостей форензику, необхідно точно розуміти, що охоплює дане поняття. Перш за все, в широкому розумінні, це ефективний інструмент, застосування якого дозволяє значно знизити ризики вчинення фінансових злочинів. Форензик – комплексне всебічне незалежне дослідження фінансово-господарської діяльності економічного суб'єкта, мета якого полягає у виявленні різних фактів шахрайства, фінансових махінацій, інших неправомірних дій,

як з боку управлінського апарату, так і з боку інших співробітників, а також інших третіх осіб [3].

Основним завданням проведення процедур форензику є виявлення невідповідностей у фінансовій звітності компанії та фактів шахрайства. Багато компанії фальсифікують дані у фінансовій звітності для отримання кредитів або для збереження анонімності акціонерів компанії чи для привласнення коштів шляхом шахрайства.

Форензик є саме тим інструментом, який дозволяє виявляти викривлені дані та, якщо буде виявлено факт шахрайства, повернути втрачені кошти чи їх частину компанії [1]. Об'єктами форензику є усі внутрішні процеси, діяльність та фінансові результати підприємства.

Цілеспрямоване дослідження фінансових операцій суб'єкта господарювання з метою виявлення шахрайства та махінацій побудоване за наступними кроками (рис. 1).

Зазначимо, що в арсеналі фінансового шахрайства на сьогоднішній день вже є у наявності широкий комплекс методів, технологій і засобів, який спеціалісти з розслідувань економічних злочинів лише намагаються наздогнати, в тому числі через застосування економічного форензику.

На жаль, до цього часу в Україні більшість підприємств не здійснюють жодних заходів із розслідування, недопущення чи попередження виникнення фінансового шахрайства. Економічні суб'єкти господарювання щорічно втрачають від 5 до 12% доходу через різноманітні схеми корпоративного шахрайства. За аналітичними даними вітчизняних провідних аудиторів у рейтингу найсерйозніших загроз для функціонування підприємств третє місце займає корпоративне шахрайство [6].

Варто зазначити, що оскільки багато українських бізнесменів не мають чіткого уявлення про те, які саме можливості відкриває форензик, вони

Таблиця 1

Порівняльна характеристика форензику та аудиту

Ознаки	Форензик	Аудит
Мета	Виявлення загроз шахрайства та (або) встановлення винної особи і збору доказів за фактом порушення	Надання об'єктивної, незалежної інформації щодо стану фінансової звітності
Суб'єкти	Аудитори, оцінювачі, юристи, експерти	Аудитори
Нормативно-правове регулювання	Орієнтується на закони та стандарти відповідних сфер	МСА, Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність»
Характер діяльності	Підприємницький (на основі договору про надання послуг)	Підприємницький (на основі договору про надання послуг)
Періодичність проведення	За потреби	Раз на рік або за потреби
Фінансування	Замовник	Замовник
Користувачі інформації	Особи, які звернулися за послугою	Зовнішні та внутрішні користувачі інформації

Джерело: складено авторами на основі [12]

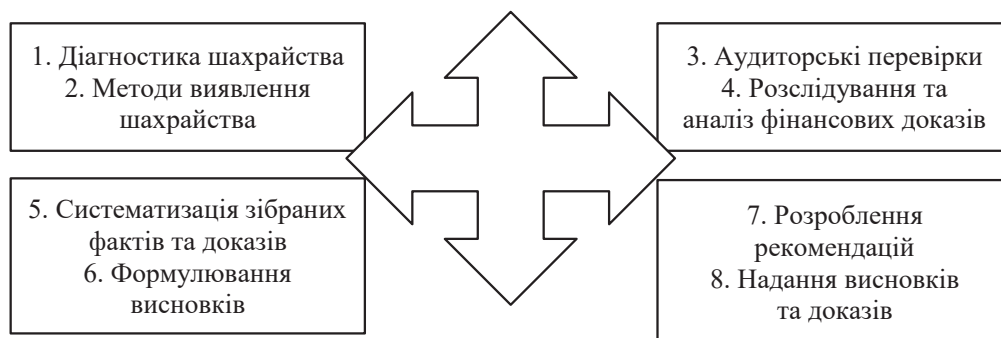

Рис. 1. Основні етапи проведення форе́нзичу з метою виявлення шахрайства на підприємстві

Джерело: складено авторами на основі [5]

не завжди можуть оцінити, чи виправдані витрати на послуги таких спеціалістів. В той же час, у компаніях Європи і США все частіше виділяють окремі кошти в бюджеті саме на проведення форе́нзичу. Це пов'язано з тим, що бізнесмени на Заході вважають більш вигідним інвестувати в ці послуги, аніж в майбутньому понести великі фінансові втрати через не виявлені зловживання чи шахрайство [5].

Фінансове шахрайство у бізнесі може мати серйозні наслідки для підприємств, включаючи втрату довіри до компанії, пошкодження її репутації та навіть скорочення прибутку.

Аудит також відіграє важливу роль у боротьбі з фінансовим шахрайством завдяки систематичному контролю за достовірністю фінансової звітності та діяльності організації. Шляхом регулярних перевірок аудитори можуть своєчасно виявляти нетипові операції, помилки або зловживання, які можуть бути ознаками шахрайства. Крім того, аудитори оцінюють ефективність систем внутрішнього контролю

та надають рекомендації щодо їх удосконалення для попередження потенційних порушень. Аудит сприяє забезпеченню прозорості та підзвітності в управлінні фінансами, що ускладнює вчинення фінансових махінацій. Таким чином, незалежний аудит є ключовим механізмом запобігання та стримування фінансового шахрайства в організаціях.

Згідно з дослідженням, проведеним у 2023 році серед 400 керівників компаній по всьому світу, основними факторами, що підвищують ризики внутрішньокорпоративних правопорушень, є проблеми з кібербезпекою та витоками даних (33%), фінансовий тиск (16%), вплив корпоративної культури (14%), посилення регуляторних вимог (13%), геополітична напруга (12%) та інші чинники (10%) (рис. 2).

Щодо кількості шахрайств в Україні, то протягом 2021–2024 років в Україні спостерігається значне коливання в кількості кримінальних справ щодо шахрайства. У 2021 році було зафіксовано 23847 таких справ, у 2022 році їх кількість зросла

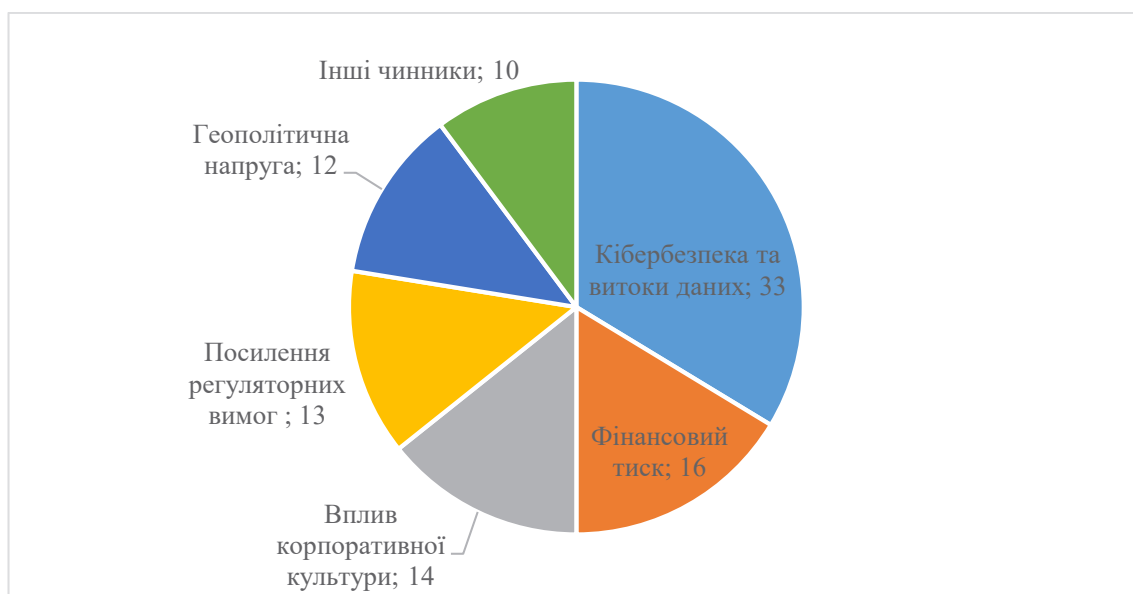

Рис. 2. Основні фактори підвищення ризиків внутрішньокорпоративних злочинів

Джерело: складено авторами на основі [8]

до 32086, а в 2023 році кількість кримінальних справ різко збільшилася до 82609. Це свідчить про істотне зростання рівня шахрайства, що може бути пов'язане з економічною ситуацією та розвитком нових технологій, що створюють нові можливості для фінансових злочинів (табл.2). За перші три місяці 2024 року було зареєстровано 24188 кримінальних справ, а за п'ять місяців 2024 року їх кількість зросла до 38204. Незважаючи на значну кількість зареєстрованих справ, лише частина з них доводиться до суду. У 2021 році було передано до суду 8027 справ, у 2022 році цей показник знизився до 5778, а в 2023 році знову зріс до 14838. У 2024 році, за даними за перше півріччя, кількість справ, доведених до суду, складає 7000 [4].

Це свідчить про те, що не всі справи потрапляють до судового процесу, а частина з них, ймовірно, не має достатньої доказової бази.

Значна кількість кримінальних справ у 2023 та 2024 роках була закрита, що може вказувати на складнощі в розслідуванні або на проблеми з ефективністю правових механізмів для розкриття шахрайства. У 2023 році було закрито 2150 справ, у 2024 році за перші п'ять місяців – вже 4529 справ. Це вказує на необхідність удосконалення методів розслідування і підвищення прозорості фінансових процесів, щоб уникнути закриття справ через відсутність належних доказів чи недосконалість механізмів розслідування [4].

Враховуючи ці статистичні тенденції, необхідність здійснення форензіку та аудиту в Україні стає ще більш очевидною. Зростання кількості фінансових злочинів і шахрайств свідчить про важливість системного та детального аналізу фінансових операцій, використовуючи процедури незалежного аудиту та форензіку. Форензік та аудит можуть допомогти не лише виявити шахрайство, а й забезпечити надійніші докази для розслідувань і судових процесів, що є критично важливим для підвищення ефективності боротьби з фінансовими злочинами в країні. Водночас, аудит залишається базовим інструментом контролю, який дозволяє попередити шахрайство шляхом регулярної перевірки достовірності фінансової інформації та ефективності внутрішнього контролю. Поєднання традиційного аудиту з форензіком здатне значно посилити захист організацій від ризиків фінансових зловживань.

В Україні, як і в багатьох інших країнах, поступово розвивається практика форензіку, охоплюючи різні напрями та сфери.

По-перше, форензік активно застосовується для боротьби з корупцією. Він дозволяє виявляти та розслідувати корупційні правопорушення у різних секторах як державного управління, так і бізнесу.

По-друге, форензік є важливим інструментом для фінансового аналізу. Великі компанії, фінансові організації та державні структури використовують його для вивчення своєї фінансової діяльності, виявлення помилок і зловживань у звітності.

По-третє, форензік-аудитори займаються аналізом внутрішніх організаційних процесів. Вони досліджують робочі процеси в організаціях, знаходять порушення та надають рекомендації щодо оптимізації бізнес-процесів.

По-четверте, форензік використовується для підтримки кримінальних розслідувань. Це дозволяє оцінювати фінансові докази, визначати збитки, виявляти незаконні операції і втрату активів.

По-п'яте, форензік-аудитори можуть надавати консультації з податкового планування, а також здійснювати аналіз фінансової документації з метою виявлення податкових порушень або шахрайства [9].

Окрім зазначених функцій, форензік-аудитори також можуть здійснювати аналіз великих обсягів фінансових даних, формувати моделі ризиків та схем зловживань, прогнозувати ймовірності шахрайства, розслідувати фінансові маніпуляції та розробляти аналітичні інструменти для виявлення аномалій у фінансових операціях. Дані напрями активно розвиваються, зокрема у рамках боротьби з корупцією та підвищення рівня фінансової й податкової дисципліни [9].

Аналіз практичних аспектів розвитку форензіку в світі, а також досвід діяльності вітчизняних аудиторських компаній у цьому напрямі дозволили встановити ознаки у діяльності підприємств, які попереджають або вказують на наявність ризиків і необхідність звернення до форензік-спеціалістів та проведення цієї процедури (рис. 3).

Отже, на сьогоднішній день український бізнес має великий потенціал для впровадження системного використання форензік-практик,

Таблиця 2

Динаміка кількості кримінальних справ про шахрайство в Україні за 2021–2024 роки

Рік	2021	2022	2023	2024 (I квартал)	2024 (5 місяців)
Кількість кримінальних справ щодо шахрайства, у тому числі:					
доведено до суду	8 027	5 778	14 838	3 400	7 000
закрито	—	—	2 150	2 067	4 529

Джерело: складено авторами на основі [6]

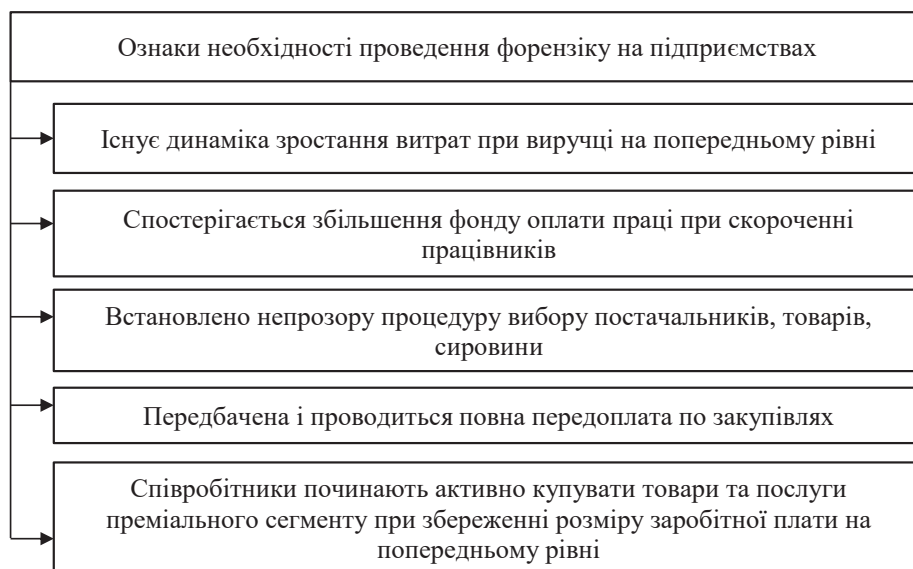

Рис. 3. Основні ознаки необхідності проведення форе́нзичу на підприємствах

Джерело: складено авторами на основі [11]

зокрема з акцентом на запобігання фінансовим порушенням. Важливим завданням для подальшого розвитку підприємництва в Україні є розробка чітких механізмів впровадження економічного форе́нзичу на підприємствах для ефективного виявлення та боротьби з шахрайством.

Висновки із зазначених проблем і перспективи подальших досліджень у поданому напрямі. Проведене дослідження свідчить, що аудит та форе́нзич є важливими інструментами в системі протидії фінансовому шахрайству, особливо в умовах воєнного стану, коли загрози фінансових зловживань значно зростають. Аудит дозволяє регулярно контролювати достовірність фінансової звітності та ефективність внутрішніх процедур, тоді як форе́нзич спрямо-

ваний на глибоке розслідування фактів шахрайства та збору доказів. Подальші дослідження повинні бути сконцентровані на вдосконаленні методів та процедур як незалежного аудиту, так і форе́нзичу, з урахуванням цифровізації економіки та новітніх схем фінансових махінацій. Перспективним є також аналіз міжнародного досвіду щодо ефективної інтеграції аудиту і форе́нзичу в систему корпоративного управління та фінансового контролю. Особлива увага подальших досліджень повинна бути спрямована на розробку практичних рекомендацій щодо спільного використання аудиту та форе́нзичу для підвищення ефективності боротьби з фінансовими злочинами в умовах воєнного стану.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Соломіна Г. В. *Форе́нзич – інструмент фінансового розслідування діяльності підприємства. Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія Економіка.* 2018. № 2 (10). С. 48–55. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvmdue_2018_2_24 (дата звернення: 06.03.2025).
2. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність. Закон України № 2258-VIII від 21.12.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2258-19> (дата звернення: 06.03.2025).
3. Davis, Ch., Farrell R., Ogilby, S. Characteristics and skills of the forensic accountant. *The American institute of certified public accountants.* URL: <http://www.aicpa.org/InterestAreas/ForensicAndValuation/Resources/PracticalAidsGuidance/DownloadableDocuments/ForensicAccountingResearchWhitePaper.pdf> (дата звернення: 06.03.2025).
4. Климко Т. Ю., Мельник О. О. Удосконалення роботи внутрішнього аудиту для запобігання фродів на підприємстві. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер. Економіка і менеджмент.* 2015. Вип. 13. С. 251–254.
5. Пацкань Ю. В. Місія, потенціал та візія форе́нзич – діагностики й аудиту в умовах відкритої економіки. *International Scientific Journal "Internauka". Series: "Economic Sciences".* 2024. С. 22. DOI: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2024-4> (дата звернення: 06.03.2025).
6. Астерс. (2024). Топ шахрайств в компаніях і як їм запобігти. URL: https://www.asterslaw.com/ua/press_center/publications/corporate_fraud_how_owners_can_protect_their_business/ (дата звернення: 06.03.2025).
7. Хеленюк М. Форе́нзич: європейський досвід vs. українські реалії. *Юридична Газета.* 28 квітня 2021 р. № 8 (738). URL: <https://tinyurl.com/yfu34y3x> (дата звернення: 06.03.2025).
8. Дасюк В. (2024). Внутрішнє корпоративне шахрайство: які злочини найбільш розповсюджені. *Юридична Газета.* 30 квітня 2024 р. URL: <https://tinyurl.com/2s46hu2r> (дата звернення: 06.03.2025).

9. OpenDataBot. (2024). Майже утричі скоротилася кількість нових справ за шахрайство від початку року. URL: <https://opendatabot.ua/analytics/fraud-2024-8> (дата звернення: 06.03.2025).
10. Нестеренко О. Форензик аудит як ефективний засіб протидії внутрішньо-корпоративному шахрайству в умовах війни. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*. 2024. Випуск 5. С. 392–405. URL: <https://aabeconomics.kmf.uz.ua/aabe/article/view/176> (дата звернення: 08.03.2025).
11. Іванов С. В., Чехунова К. П. Цифровий форензик як сучасний інструмент забезпечення економічної безпеки. *Економічний вісник Донбасу*. 2024. № 1. С. 4–13.
12. Рябчук О. Г., Твердун С. О. Форензик як інструмент протидії економічним злочинам та фінансовому шахрайству на підприємстві. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2021. Вип. 40. С. 77–82.

REFERENCES

1. Solomina, G. V. (2018). Forenzyk – instrument finansovoho rozsliduvannia diialnosti pidpriemstva [Forensic – a tool for financial investigation of enterprise activities]. *Naukovyi visnyk Mukachivskoho derzhavnoho universytetu. Seriya: Ekonomika*, 48–55. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvmdue_2018_2_24
2. Zakon Ukrainy “Pro on the audit of financial statements and auditing activities.” vid 21 grudnia 2017 r. № 2258-VIII [Law of Ukraine “On the audit of financial statements and auditing activities” from December 21, 2017, No. 2258-VIII]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2258-19> (accessed March 6, 2025). [in Ukrainian].
3. Davis, C., Farrell, R., & Ogilby, S. (n.d.). Harakterystyka ta navuchku sydovo-byhalyterskogo eksperta [Characteristics and skills of the forensic accountant]. The American Institute of Certified Public Accountants. Available at: <http://www.aicpa.org/InterestAreas/Forensic> (accessed March 6, 2025).
4. Klimko, T. Y., & Melnyk, O. O. (2015). Udoshkonalennia roboty vnutrishnoho audytu dlia zapobihannia frodiv na pidpriemstvi [Improving the internal audit system to prevent frauds in enterprises]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriya: Ekonomika i menedzhment*, 13, 251–254 [in Ukrainian].
5. Patschany, Y. V. (2024). Misiia, potentsial ta viziia forenzyk-diahnostyky y audytu v umovakh vidkrytoi ekonomiky [Mission, potential, and vision of forensic diagnostics and audit in the context of an open economy]. *International Scientific Journal “Internauka”. Series: Economic Sciences*, 4, 22. DOI: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2024-4> (accessed March 6, 2025). [in Ukrainian]
6. Asters. (2024). Top shakhraistv v kompaniiakhl i yak im zapobihy [Top frauds in companies and how to prevent them]. Available at: https://www.asterslaw.com/ua/press_center/publications (accessed March 6, 2025). [in Ukrainian]
7. Helenyuk, M. (2021, April 28). Forenzyk: yevropeiskyi dosvid vs. ukrainski realii [Forensic: European experience vs. Ukrainian realities]. *Yurydychna Hazeta*, 738. Available at: <https://tinyurl.com/yfu34y3x> (accessed March 6, 2025). [In Ukrainian]
8. Dasyuk, V. (2024, April 30). Vnutrishnie korporativne shakhraistvo: yaki zlochyny naibilsh rozpovsiudzeni [Internal corporate fraud: What crimes are most common]. *Yurydychna Hazeta*. Available at: <https://tinyurl.com/2s46hu2r> (accessed March 6, 2025). [In Ukrainian]
9. OpenDataBot. (2024). Maizhe utrychi skorotyasia kilkist novykh sprav za shakhraistvo vid pochatku roku [The number of new fraud cases has decreased by nearly three times since the beginning of the year]. Available at: <https://opendatabot.ua/analytics/fraud-2024-8> (accessed March 6, 2025). [In Ukrainian]
10. Nesterenko, O. (2024). Forenzyk audyt yak efektyvnyi zasib protydii vnutrishno-korporativnomu shakhraistvu v umovakh viiny [Forensic audit as an effective tool to combat internal corporate fraud during wartime]. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*, (5), 392–405. Available at: <https://aabeconomics.kmf.uz.ua> (accessed March 6, 2025). [In Ukrainian]
11. Ivanov, S. V., & Chekhunova, K. P. (2024). Tsyfrovyi forenzyk yak suchasnyi instrument zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky [Digital forensics as a modern tool for ensuring economic security in enterprises]. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu*, 1, 4–13. [In Ukrainian]
12. Ryabchuk, O. G., & Tverdun, S. O. (2021). Forenzyk yak instrument protydii ekonomichnym zlochinam ta finansovomu shakhraistvu na pidpriemstvi [Forensic as a tool for combating economic crimes and financial fraud in enterprises]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo*, 40, 77–82. [In Ukrainian].

Oksana Riabchuk, Anastasiia Vyshniak, State Tax University. The role of forensics and auditing in fighting financial fraud.

Annotation. The purpose of the article is to substantiate the importance of using audit and forensic accounting as important tools for combating financial fraud in modern business conditions. The development of financial technologies, the increasing complexity of economic transactions and the digitalization of accounting systems have led to a significant increase in the risk of fraud in the corporate environment. Accordingly, the relevance and necessity of the use of independent financial audit and forensic financial analysis (forensic accounting) is constantly growing, especially in light of recent global financial and corporate scandals. The study emphasizes that financial audits primarily perform a preventive and confirmatory function aimed at assessing the accuracy and reliability of financial reporting, identifying accounting anomalies and indicating violations that may indicate fraudulent intentions. In contrast, forensic accounting combines financial expertise with investigative methods and is used not

only to detect fraud schemes and assess losses, but also to prepare expert evidence for legal proceedings, including court cases. **Methodology of research.** Particular attention is paid to a comparative analysis of auditing and forensic accounting based on several key aspects: audit objectives, analytical methods, expected results and their role in the broader financial control system. It is emphasized that while audits are often periodic and structured, forensic audits are usually situational, detailed and reactive in nature. The integration of both approaches allows for the creation of a comprehensive and multi-layered fraud prevention system. **Findings.** The paper emphasizes the growing role of innovative technologies, such as artificial intelligence, machine learning, big data analytics and automated control systems, in improving the quality, efficiency and speed of audits and legal investigations. In addition, an analysis of statistical data on the number of criminal proceedings for financial fraud in Ukraine in recent years confirms the relevance of introducing reliable financial control mechanisms. **Practical value.** The study concludes with a statement about the urgent need to improve the regulatory framework and invest in the continuous professional development of auditors and forensic experts to ensure effective detection and prevention of fraud in the digital era.

Keywords: audit, forensics, enterprise, financial fraud, financial fraud.